

๑. พิธีทำบุญทั่วไป

พิธีทำบุญในที่นี้ จะพูดถึงพิธีทำบุญทั่ว ๆ ไป ซึ่งเป็นกิจเบื้องต้นที่พุทธศาสนิกชนจะพึงทราบและนำไปปฏิบัติได้ ส่วนที่ผิดแผกแตกต่างกันไปบ้างนั้น ก็สุดแต่ความนิยมของแต่ละท้องถิ่น พิธีทำบุญในศาสนาพุทธ สรุปแล้วมี ๒ พิธี คือ

ก. พิธีทำบุญในงานมงคล เป็นการทำบุญเพื่อความเป็นสิริมงคล ความสุขความเจริญ เช่น พิธีแต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ และวันเกิด เป็นต้น

ข. พิธีทำบุญในงานอวมงคล เป็นการทำบุญเพื่อปิดเป่าความชั่วร้ายให้หมดไป โดยปรารถนาถึงเหตุที่ก่อให้เกิดความทุกข์โศก เช่น พิธีศพ พิธีทำบุญในการที่เร่ร้างบ้าน รุ่งกินน้ำในบ้าน เป็นต้น

ทั้ง ๒ พิธี มีพิธีกรรมที่จะต้องปฏิบัติโดยย่อ ๆ ดังนี้

๑. จัดสถานที่ ก่อนถึงวันพิธี จะต้องตกแต่งสถานที่รับรองพระที่จะเจริญพระพุทธมนต์ และแขกที่จะมาในงาน ตลอดจนเครื่องใช้แต่ละแผนกให้เรียบร้อย

โดยเฉพาะที่พระสงฆ์ ต้องจัดให้อยู่ในฐานะที่น่าเคารพเสมอ โดยจัดที่บูชาไว้ทางขวามือของพระที่จะสวดมนต์ และให้หันหน้าไปทางทิศตะวันออก (ถ้าที่จำกัดก็เว้นได้) และอาสนะพระนั้นต้องจัดให้เป็นส่วนหนึ่งต่างหากจากฆราวาส โดยเฉพาะผู้หญิง แล้วตั้งกระโถนภาชนะน้ำ พานหมากพลู ไว้ทางขวามือของพระสงฆ์ โดยตั้งกระโถนไว้ข้างในแล้วเรียงออกมาตามลำดับ

๒. เครื่องสักการะ หมายถึง โตะหมู่หรือที่บูชาอื่นใดตามฐานะ อันประกอบด้วย พระพุทธรูป ๑ องค์, แจกัน ๑ คู่, เชิงเทียน ๑ คู่, กระจ่างรูป ๑ ที่ เป็นอย่างน้อย อย่างมากจะจัดให้เต็มได้ตามรูปแบบการจัดของโตะหมู่ ๕ , ๗ หรือ ๙ เป็นต้น ก็ได้

๓. ด้ายสายสิญจน์, บาตรน้ำมัน ในงานมงคลทุกชนิดนิยมวางด้ายสายสิญจน์ ให้ถื่อเวียนขวาไว้เสมอ ถ้าจะวงรอบบ้านด้วย ก็ให้เริ่มที่โตะหมู่บูชาแล้วเวียนออกไปที่รั้วบ้านหรือคัวบ้านทางขวามือ (เวียนแบบเลข ๑ ไทย) เมื่อวงรอบแล้วกลับมาที่ฐานพระพุทธรูป วงไว้กับฐานพระพุทธรูปแล้ววางที่บาตรน้ำมัน เสร็จแล้วหาพานวางด้ายสายสิญจน์ที่เหลือไว้ใกล้ ๆ บาตรน้ำมันนั้น เพื่อให้พระสงฆ์ใช้ประกอบการเจริญพระพุทธมนต์ต่อไป

บาตรน้ำมัน ให้ใส่น้ำพอควร จะใส่ใบเงิน ใบทอง ใบนาก หญ้าแพรก ฝักส้มป่อย ผีวมะกรูด ฯลฯ ก็ได้ สุดแต่จะนิยม ไม่ใส่อะไรเลยก็ได้ เพราะพระพุทธรูปที่พระสวดเป็นของประเสริฐอยู่แล้วและตั้งไว้ทางขวามือของพระสงฆ์ที่เป็นประธาน ดัดเทียนน้ำมันไว้ที่ขอบบาตร ๑ เล่ม จะหนัก ๑ บาท หรือ ๒ บาทก็ได้ แต่ควรให้ใหญ่ ๆ ไว้เพื่อกันลมพัดดับด้วย และเมื่อพระสงฆ์ดับเทียนน้ำมันแล้วห้ามจุดอีกต่อไป ซึ่งถือว่าเป็นการดับเสนียดจัญไรไปหมดแล้ว มิให้เกิดขึ้นมามาก

ส่วนในพิธีศพ ตั้งแต่ถึงแก่กรรมจนกระทั่งเผา ไม่มีการวางด้ายสายสิญจน์และตั้งบาตรน้ำมัน หลังจากเผาเสร็จแล้วจะทำบุญอุทิศจึงกระทำได้

๔. การนิมนต์พระ เจ้าภาพจะต้องแจ้ง วันเดือนปี และพิธีที่จะกระทำให้พระสงฆ์ทราบเสมอ เพราะบทสวดจะมีเพิ่มเติมตาม โอกาสที่ทำบุญไม่เหมือนกัน ส่วนจำนวนพระสงฆ์นั้นมีแน่นอนเฉพาะพระสวดพระอภิธรรม สวดรับเทศน์ และสวดหน้าไฟเท่านั้น คือ ๔ รูป นอกจากนั้นแล้ว ถ้าเป็นงานมงคล พระสงฆ์ที่สวดมนต์ (เจริญพระพุทธมนต์) ก็นิยม ๕ รูป, ๗ รูป, ๙ รูป, ๑๑ รูป โดยเหตุผลว่า ถ้าเป็นงานแต่งงานซึ่งนิยมคู่ จะนิมนต์พระ

๕ รูป, ๗ รูป, ๘ รูป โดยรวมพระพุทธรูปเข้าอีก ๑ องค์ เป็น ๖ รูป, ๘ รูป และ ๑๐ รูป ก็ได้เหมือนกัน ส่วนพิธีหลวงใช้ ๑๐ รูป เสมอ

สำหรับพิธีสดับปกรณ์ มาติกา บังสุกุล ก็เพิ่มจำนวนพระสงฆ์มากขึ้นอีกเป็น ๑๐, ๑๕, ๒๐, ๒๕ รูป หรือจนถึง ๘๐ รูป หรือ ๑๐๐ รูป ก็สุดแต่จะศรัทธา ไม่จำกัดจำนวน การนิมนต์พระเพื่อฉันหรือรับอาหารบิณฑบาตอย่าระบุชื่ออาหาร ๕ ชนิด คือ ข้าวสุก ขนมนสด ขนมห้าง ปลา เนื้อ สรุปลแล้วระบุไม่ได้ทุกชนิด จะเป็นขนมจิ้น หมี่กรอบ ไม่ได้ทั้งนั้น ให้ใช้คำรวมว่า “รับบิณฑบาต เจ้า-เพล” หรือ “ฉันเจ้า ฉันเพล” ก็พอแล้ว

เมื่อพระสงฆ์มาสวดมนต์ถึงบ้านแล้ว กิจที่ต้องทำอีกอย่างหนึ่งคือ ควรจัดหาน้ำล้างเท้าและทำให้เสร็จ เพราะถ้าพระสงฆ์ล้างเอง น้ำมีตัวสัตว์ พระสงฆ์ก็เป็นอาบัติ และถ้าปล่อยให้เท้าเปียกน้ำและเหยียบอาสนะ พระสงฆ์ก็เป็นอาบัติอีก จึงต้องทำให้ท่าน แต่สมัยนี้ การไปมาสะดวก ด้วยยานพาหนะ เท้าพระสงฆ์ไม่เปราะระเอียดจึงไม่มีการล้างเท้าพระสงฆ์เป็นส่วนมาก

๕. ลำดับพิธี โดยทั่วไปพิธีมงคลจะเริ่มด้วยประธาน หรือเจ้าภาพจุดเทียนธูปบูชาพระรัตนตรัย รูปไม่ครบเกิน ๓ ดอก หรืออย่างมากไม่เกิน ๕ ดอก เทียน ๒ เล่ม และจุดให้ติดจริง ๆ จุดแล้วอธิษฐานใจ กราบพระ ๓ หน แล้วอาราธนาสวด อาราธนาพระปริตร ฟังพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ เมื่อพระสงฆ์สวดถึงบท “อเสวนา จ พาลาน” ให้เจ้าภาพจุดเทียนน้ำมัน และเมื่อ พระสงฆ์สวดถึงบทว่า “นิพฺพุนฺติ ธีรา ยถา ยมฺปทีปิ” ท่านดับเทียนตรงคำว่า “นิพฺ” โดยจุ่มเทียนน้ำมันลงในบาตรน้ำมัน (การดับเทียนอาจจะผิดแผกไปจากนี้บ้างก็เป็นเรื่องของพระสงฆ์) พระสงฆ์สวดมนต์จบแล้ว ถ้าเป็นพิธีสวดมนต์ในวันเดียวซึ่งนิยมทำในตอนเช้าหรือเพลก็ถวายภัตตาหาร ถิ่นเสร็จถวายไทยธรรม พระสงฆ์อนุโมทนา เจ้าภาพกรวดน้ำ ถิ่นบวว่าเสร็จพิธี แต่ถ้าทำบุญ ๒ วัน วันแรกนิยมสวดมนต์เย็น แบบนี้ เมื่อสวดมนต์เย็นเสร็จก็บวว่าเสร็จ ไปตอนหนึ่ง รุ่งขึ้นจะเช้าหรือเพล พระสงฆ์มาถึงก็ทำกิจเบื้องต้น มีจุดเทียนธูป อาราธนาสวด รับศีลเสร็จแล้ว พระสงฆ์สวดถวายพรพระ ไม่มีอาราธนาพระปริตร จบแล้วถวายภัตตาหาร ถวายไทยธรรม พระสงฆ์อนุโมทนาเจ้าภาพกรวดน้ำ จึงเสร็จพิธี

๖. การกรวดน้ำ เมื่อพระสงฆ์เริ่มอนุโมทนา คือ รูปหัวหน้าว่า “ยถา...” ก็ให้เจ้าภาพทำการกรวดน้ำทันที พอจบ “ยถา...” พระสงฆ์รูปที่สองขึ้นบทอนุโมทนา “สัพพี...” พระสงฆ์นอกนั้นสวดรับต่อพร้อมกัน ก็ให้เจ้าภาพเทน้ำให้หมด แล้วนั่งประนมมือฟังพระสงฆ์ให้พรต่อไป จบแล้วกราบ ๓ หน

๗. การประพรมน้ำพระพุทธมนต์ ให้กระทำหลังจากพระสงฆ์อนุโมทนา (ยถาสัพพี) จบแล้ว จะนิมนต์ให้พระสงฆ์ประพรมใครหรือที่ใดก็นิมนต์ท่านตามประสงค์

๘. การเทศน์ การนิมนต์พระสงฆ์ให้แสดงพระธรรมเทศนาด้วย ในกรณีที่มีสวดมนต์ก่อนแล้วก็มีเทศน์ติดต่อกันไป การอาราธนาตอนพระสวดมนต์ให้อาราธนาพระปริตร ยังไม่ต้องรับศีล ต่อเมื่อถึงเวลาเทศน์ นิมนต์พระสงฆ์ขึ้นธรรมาสน์แล้ว จึงอาราธนาสวด รับศีลเสร็จ อาราธนาธรรมต่อ พระสงฆ์เทศน์จบ ถ้าไม่มีพระสวดรับเทศน์ พระท่านจะอนุโมทนาบนธรรมาสน์เลย ท่านลงมาแล้ว จึงถวายไทยธรรม (เครื่องกั้นขา) แต่ถ้ามีพระสวดรับเทศน์ เช่น ในกรณีทำบุญหน้าศพ เป็นต้น พระเทศน์จบ พระสงฆ์สวดรับเทศน์ต่อ (ระหว่างนี้พระเทศน์จะลงมานั่งข้างล่างต่อดันแถวพระสวด) จบแล้วเจ้าภาพจึงถวายไทยธรรม พระสงฆ์อนุโมทนา เจ้าภาพกรวดน้ำเป็นพิธี

๙. การตั้งเครื่องบูชาหน้าศพ ถ้าเป็นพิธีอาบน้ำศพ จะต้องมีเทียน (ประทีป) ๑ เล่ม ตามไว้ข้างศพเหนือศีรษะด้วย และประทีปนี้จะตามไว้ตลอดเวลา เมื่อน้ำศพลงหีบแล้ว ก็ตามไว้ข้างหีบด้านเท้าของผู้ตาย ซึ่งถือว่าผู้ตายจะได้จุดส่องทางไป

ถ้าเป็นพิธีทำบุญหน้าศพ ๗ วัน ๕๐ วัน ๑๐๐ วัน หรือวันเผาก็ตาม ด้านหน้าศพจะมีที่จุดธูปไว้ให้ผู้ทีเคารพนับถือบูชา ๑ ที่ และนอกจากนี้ เวลาประกอบพิธีทุกครั้ง นิยมจัดเครื่องทองน้อยไว้เบื้องหน้าศพอีก ๑ ที่ ซึ่ง

ประกอบด้วย กรวยปักดอกไม้ ๓ กรวย, เทียน ๑ เล่ม, รูป ๑ ดอก, เครื่องทองน้อยนี้ตั้งไว้หน้าศพเพื่อให้ศพบูชา
ธรรมโดยเจ้าภาพจุดให้ และการตั้งให้ตั้งดอกไม้ไว้ข้างนอกตั้งรูปเทียนไว้ข้างใน (หันรูปเทียนไว้ทางศพ) ให้ตั้ง
เครื่องทองน้อยอีกชนิดหนึ่งสำหรับเจ้าภาพในเวลาฟังธรรมระหว่างพระสงฆ์กับเจ้าภาพ การตั้งให้หันรูปเทียนไว้
ทางเจ้าภาพ

๑๐. การจุดเทียนรูป การจุดเทียนรูปบูชาพระรัตนตรัยหรืออื่นใดก็ตาม จะต้องจุดเทียนก่อนเสมอ แล้วจึง
จุดรูป เพราะถือว่าเทียนสูงกว่ารูป และอีกประการหนึ่ง การจุดเทียนก่อน หากเทียนเกิดการดับขึ้นระหว่าง
กลางคัน ก็จะได้ต่อคิดกันสะดวกยิ่งขึ้น

๑๑. ผ้าภูษาโยง พิธีศพ เวลาพระท่านจะบังสกุล จะมีผ้าภูษาซึ่งเชื่อมโยงมาจากศพเสมอ การทอดผ้าบน
ผ้าภูษาโยงนี้ให้ทอดตามขวาง เพื่อพระจับชกบังสกุล ถ้าไม่มีผ้าทอด พระก็จับเฉพาะผ้าภูษาโยง หากไม่มีผ้าภูษา
โยง จะใช้ด้ายสายสิญจน์แทนก็ได้และห้ามข้ามเค็ดขาด ไม่ว่าจะเป็มือหรือเท้าก็ตาม ถือว่าไม่เคารพศพ สำหรับ
ศพหลวง ผ้าภูษาโยงจะถูกนำเชื่อมกับผ้าหรือด้ายสายสิญจน์ที่ต่อมาจากศพ จากนั้นเจ้าภาพจึงทอดผ้า

๑๒. ใบปวารณา ในการทำบุญ มักจะมีเงินถวายพระสงฆ์เสมอ เพื่อให้ท่านนำไปใช้จ่าย แต่พระสงฆ์ท่าน
จับต้องเงินไม่ได้ จึงใช้ใบปวารณาแทน และใช้คำว่าจตุปัจจัย (ปัจจัย ๔ คือ เครื่องนุ่งห่ม ๑ อาหาร ๑ ที่อยู่อาศัย ๑
ยารักษาโรค ๑) แทนคำว่าเงิน

(ตัวอย่างใบสำคัญรับเงิน)

เขียนที่ .....

ข้าพเจ้า ..... ไหวทยาวัจกร .....

ได้รับเงิน .....

เป็นจำนวน ..... (.....)

จากเจ้าหน้าที่ไว้เป็นการถูกต้องแล้ว

(ลงชื่อ) ..... ผู้รับเงิน

(.....)

...../...../.....

การเตรียมเอกสารในการทำบุญ

๑. การจัดสถานที่ทำบุญ

๑.๑ โต๊ะหมู่บูชา

- ตั้งไว้ด้านขวาของอาสนะสงฆ์ สูงกว่าอาสนะสงฆ์พอสมควร หันหน้าไปทางด้านทิศ
ตะวันออก ทิศเหนือ หรือทิศใต้ ก็ได้ ไม่นิยมตั้งหันหน้าไปทางทิศตะวันตก (ดูความเหมาะสมของสถานที่
ประกอบด้วย)

- โต๊ะหมู่บูชา ประกอบด้วยสิ่งสำคัญอย่างน้อย คือ

๑.๑.๑ พระพุทธรูป ๑ องค์

๑.๑.๒ แจกัน ๑ คู่ พร้อมดอกไม้ประดับ (ดอกไม้นิยมให้มีสีขาว-กลิ่นหอม-กำลังสดชื่น)

๑.๑.๓ กระจ่างรูป ๑ ใบ พร้อมรูปหอม ๑ ดอก

๑.๑.๔ เชิงเทียน ๑ คู่ พร้อมเทียน ๒ เล่ม

๑.๒ อาสนะสงฆ์

- จัดตั้งไว้ด้านซ้ายโต๊ะหมู่บูชา แยกเป็นเอกเทศต่างหากจากที่นั่งฆราวาส ประกอบด้วยเครื่องรับรอง คือ

๑.๒.๑ พรมเล็กเท่าจำนวนพระสงฆ์

๑.๒.๒ กระโถนเท่าจำนวนพระสงฆ์

๑.๒.๓ ภาชนะน้ำเย็นเท่าจำนวนพระสงฆ์

๑.๒.๔ ภาชนะน้ำร้อนเท่าจำนวนพระสงฆ์

- เครื่องรับรองดังกล่าว ตั้งไว้ด้านขวามือของพระสงฆ์โดยตั้งกระโถนไว้ด้านในสุด ถัดออกมาเป็นภาชนะน้ำเย็น ส่วนภาชนะน้ำร้อนจัดถวายเมื่อพระสงฆ์เข้านั่งแล้ว

- ถ้าเครื่องรับรองไม่เพียงพอ จัดไว้สำหรับพระผู้เป็นประธานสงฆ์ ๑ ที่ นอกนั้น ๒ รูปต่อ ๑ ที่ก็ได้ (ยกเว้นแก้วน้ำ)

๑.๓ ที่นั่งเจ้าภาพและผู้จัดงาน

- จัดไว้ด้านหน้าของอาสนะสงฆ์ โดยแยกเป็นส่วนหนึ่งต่างหากจากอาสน์สงฆ์

- ถ้านั่งเป็นอันเดียวกับอาสนะสงฆ์ ให้ปูเสื่อหรือพรมบนอาสนะสงฆ์ทับพื้นที่เป็นที่นั่งสำหรับฆราวาส โดยปูทับกันออกมาตามลำดับ แล้วปูพรมเล็กสำหรับพระสงฆ์แต่ละรูปอีกเพื่อให้สูงกว่าที่นั่งเจ้าภาพ

๑.๔ ภาชนะน้ำมนต์

- จัดทำเฉพาะพิธีทำบุญงานมงคลทุกชนิด โดยตั้งไว้ข้างโต๊ะหมู่บูชา ด้านขวาของประธานสงฆ์

- พิธีทำบุญงานอวมงคลที่เกี่ยวข้องกับศพ เช่น ทำบุญ ๗ วัน -๕๐ วัน -๑๐๐ วัน เป็นต้น ไม่ต้องจัดภาชนะน้ำมนต์

๑.๕ เทียนน้ำมนต์

ใช้เทียนจี๋ตั้งแต่ น้ำหนัก ๑ บาทขึ้นไป โดยใช้ชนิดไส้ใหญ่ เพื่อป้องกันมิให้ดับง่าย

๒. การนิมนต์พระสงฆ์

๒.๑ พิธีทำบุญงานมงคล อย่างน้อยไม่ต่ำกว่า ๕ รูป ข้างมากไม่มีกำหนด (พิธีหลวงนิยม ๑๐ รูป)

๒.๒ งานมงคลสมรส เมื่อก่อนนิยมนิมนต์จำนวนคู่ คือ ๖-๘-๑๐-๑๒ รูป เพื่อให้เจ้าบ่าวและเจ้าสาวนิมนต์ฝ่ายละเท่า ๆ กัน

๒.๓ ปัจจุบัน งานมงคลทุกประเภท รวมทั้งงานมงคลสมรสนิยมนิมนต์ ๘ รูป (เลข ๘ ออกเสียงใกล้เคียงคำว่า “ก้าว” กำลังกระแศ ๘, พระพุทธคุณ ๘ และโลกุตรธรรม ๘)

๒.๔ งานทำบุญอายุ นิยมนิมนต์พระสงฆ์เกินกว่าอายุเจ้าภาพ ๑ รูป

๒.๕ งานอวมงคลเกี่ยวข้องกับพิธีศพ นิยมนิมนต์ดังนี้

- สวดพระอภิธรรม ๔ รูป

- สวดหน้าไฟ ๔ รูป

- สวดพระพุทธรูป ๕-๗-๑๐ รูป ตามกำลังศรัทธา

- สวดแจก ๒๐-๒๕-๕๐-๑๐๐-๕๐๐ รูป หรือทั้งวัด
- สวดมอดิตา สวดบังสุกุล นิยมนิมนต์ทำอายุผู้ตายหรือตามศรัทธาก็ได้

๒.๖ วิธีการนิมนต์

- พิธีที่เป็นทางราชการ นิมนต์เป็นลายลักษณ์อักษร
- พิธีทำบุญส่วนตัว นิยมไปนิมนต์ด้วยวาจาด้วยตนเอง

๒.๗ ข้อควรระวัง

อย่านิมนต์ออกซื้ออาหาร เช่น นิมนต์ไปฉันขนมจีน เป็นต้น เพราะพระคิควินัยบัญญัติ นิมนต์แต่เพียงว่า “นิมนต์รับบิณฑบาต รับประทาน” หรือ “นิมนต์ฉันเช้า ฉันเพล” เป็นต้น

๓. การใช้ด้ายสายสิญจน์

๓.๑ นิยมใช้ทั้งงานพิธีมงคล และพิธีอวมงคล

๓.๒ งานพิธีอวมงคลเกี่ยวกับศพ ไม่ใช้ด้ายสายสิญจน์ วงรอบอาคารบ้านเรือน ใช้เป็นสายโยงจากศพมาถึงอาสนะสงฆ์สำหรับพระสงฆ์พิจารณาบังสุกุล

๓.๓ งานพิธีมงคล นิยมวงรอบอาคารบ้านเรือนเฉพาะพิธีขึ้นบ้านใหม่ ทำบุญบ้านประจำปี และทำบุญปิดความเสนียดจัญไร ดังนี้

- อาคารบ้านเรือนที่มีรั้วหรือกำแพง วงรอบรั้วหรือกำแพงโดยรอบ
- อาคารบ้านเรือนที่ไม่มีรั้วหรือกำแพงล้อม หรือ มีแต่บริเวณกว้างขวางเกินไป ให้วงเฉพาะรอบตัวอาคารบ้านเรือน

๓.๔ การวงด้ายสายสิญจน์

- เริ่มวงด้ายสายสิญจน์ตั้งแต่โต๊ะหมู่บูชาแต่ยังไม่ต้องวงรอบพระพุทธรูป เมื่อวงรอบอาคารบ้านเรือน หรือรอบบริเวณงาน แล้วจึงนำมาวงรอบฐานพระพุทธรูปภายหลัง โดยวงเวียนขวา ๑ หรือ ๓ รอบ

- วงด้ายสายสิญจน์เวียนขวาไปตามลำดับ และยกขึ้นให้อยู่สูงที่สุด เพื่อป้องกันคนข้ามกราย หรือทำขาด

- ด้ายสายสิญจน์ที่วงแล้วให้คงไว้ตลอดไป ไม่ต้องเก็บ
- พิธีทำบุญงานมงคลอื่น ๆ วงเฉพาะบริเวณห้องพิธีหรือเฉพาะรอบฐานพระพุทธรูปที่โต๊ะหมู่บูชา แล้วโยงมาวงรอบภาชนะน้ำมนต์ วางกลุ่มด้ายสายสิญจน์ไว้ด้านหลังซ้ายโต๊ะหมู่บูชา

๓.๕ การใช้ด้ายสายสิญจน์ทอดบังสุกุล

- โยงจากศพ จากโกศอัฐิ จากรูปของผู้ตายหรือจากรายนามของผู้ตายอย่างใดอย่างหนึ่งมาทอดให้พระสงฆ์พิจารณาบังสุกุล ให้ใช้ด้ายสายสิญจน์อีกกลุ่มหนึ่งต่างหากจากกลุ่มที่พระสงฆ์ถือเจริญพระพุทธรูป หรือจะเด็ดด้ายสายสิญจน์จากกลุ่มเดียวกันนั้นให้ขาดออกจากพระพุทธรูป แล้วเชื่อมโยงกับโกศอัฐิก็ได้

๓.๖ การทำมงคลแฝด

- นำด้ายดิบที่ยังไม่ได้ทำเป็นด้ายสายสิญจน์ไปขอให้พระเถระที่เคารพนับถือปลุกเสกและทำเป็นมงคลแฝดสำหรับคู่บ่าวสาว ก่อนถึงวันงานประมาณ ๗ วัน หรือ ๓ วันเป็นอย่างน้อย

๔. เทียนชนวน

๔.๑ อุปกรณ์

- ใช้เชิงเทียนทองเหลืองขนาดกลาง ๑ ช่าง
- เทียนขี้ผึ้งไล่ใหญ่ ๆ ขนาดพอสมควร ๑ เล่ม
- น้ำมันขนวน (ขี้ผึ้งแท้ น้ำมันเบนซิน หรือเคียวขี้ผึ้งให้เหลว ยกเลิกจากเตาไฟแล้ว

ผสมน้ำมันเบนซิน)

๔.๒ การถือเชิงเทียนขนวนสำหรับพิธีกร

- ถือด้วยมือขวา โดยหงายฝ่ามือ ใช้นิ้วมือสี่นิ้ว (เว้นนิ้วหัวแม่มือ) รองรับฐานเชิงเทียน ใช้นิ้วหัวแม่มือค้ำฐานเชิงเทียนเอาไว้
- ใช้นิ้วจับกึ่งกลางเชิงเทียน เพราะจะทำให้ผู้ใหญ่รับไม่สะดว

๔.๓ การส่งเทียนขนวนให้ผู้ใหญ่สำหรับพิธีกร

- ถึงเวลาประกอบพิธี จุดเทียนขนวน ถือด้วยมือขวา เดินเข้าไปหาประธานในพิธี (เข้าทางซ้ายมือประธานฯ) ยืนตรงโค้งคำนับ
- เดินตามหลังประธานพิธีไปยังที่บูชา โดยเดินไปทางด้านซ้ายมือประธานฯ
- ถ้าประธานในพิธีหยุดยืนหน้าที่บูชา พิธีกรน้อมตัวลงเล็กน้อยส่งเทียนขนวน (ถ้าประธานในพิธีนั่งคุกเข่า พิธีกรก็นั่งคุกเข่า) ตาม แล้วส่งเทียนขนวนด้วยมือขวา มือซ้ายห้อยอยู่ข้างตัว
- ส่งเทียนขนวนแล้วถอยหลังออกมาห่างจากประธานในพิธีพอสมควร พร้อมกับคอยสังเกต ถ้าเทียนขนวนดับพึงรีบเข้าไปจุดทันที
- เมื่อประธานในพิธีจุดเทียนรูปเสร็จแล้ว เข้าไปปรับเทียนขนวน โดยวิธียื่นมือขวาแบมือเข้าไปรองรับ ถอยหลังห่างออกไปเล็กน้อย โค้งคำนับแล้วจึงกลับหลังหันเดินออกมา

๔.๔ การจุดเทียนรูปสำหรับประธานในพิธี

- เมื่อพิธีกรถือเทียนขนวนเข้าไปเชิญประธานฯ ประธานฯ ลูกขึ้นจากที่นั่ง เดินไปที่หน้าโต๊ะหมู่บูชา ถ้าโต๊ะหมู่บูชาตั้งอยู่สูง พึงยืน ถ้าตั้งอยู่ไม่สูงนัก พอนั่งคุกเข่าจุดถึง พึงนั่งคุกเข่าลงแล้วรับเชิงเทียนขนวนจากพิธีกร
- จุดเทียนเล่มขวาของพระพุทธรูปก่อน แล้วจุดเล่มซ้ายต่อไป แล้วจึงจุดรูป
- ถ้ามีสายขนวนเชื่อมโยงจากรูปไปยังเทียนทุกคู่ พึงจุดรูปเป็นอันดับแรก
- ถ้ารูปมิได้จุ่มน้ำมันขนวน พึงถอนรูปออกมาจุดกับเทียนขนวน ส่งเทียนขนวนให้พิธีกรแล้ว ปักรูปไว้ตามเดิม โดยปักเรียงหนึ่งเป็นแถวเดียวกัน หรือปักเป็นสามเส้าก็ได้
- จุดเทียนรูปเสร็จแล้ว นั่งคุกเข่าประนมมือกล่าวคำบูชาพระรัตนตรัย โดยว่า นโม...

๓ จบ แล้วว่า อมิณา ... (เพียงแต่นึกในใจ) แล้วกราบด้วยเบญจางคประดิษฐ์ ขณะกราบพึงระลึกถึงพระรัตนตรัยด้วย คือ กราบครั้งที่ ๑ บริกรรมว่า **อรหํ สรรพสัมพุทโธ ภควา พุทฺธํ ภควนุตํ อภิวาเทมิ** ครั้งที่ ๒ บริกรรมว่า **สวากขาโต ภควตา ธมฺโม ธมฺมํ นมสฺสามิ** ครั้งที่ ๓ บริกรรมว่า **สุปฏิปนุโน ภควโต สวากสงฺโฆ สงฺฆํ นมามิ** เสร็จแล้วกลับเข้าไปนั่งประจำที่

๕. การอาราธนาสำหรับพิธีกร

- เมื่อเจ้าภาพ หรือประธานในพิธี จุดเทียนรูปบูชาพระรัตนตรัยเสร็จแล้ว พิธีกรเริ่มกล่าวคำอาราธนาศีล

- ถ้าอาสนะสงฆ์อยู่ระดับพื้น ผู้ร่วมพิธีทั้งหมดนั่งกับพื้น พิธีกรพืงนั่งคุกเข่าประนมมือ กราบ ๓ ครั้ง แล้วจึงกล่าวคำอาราธนา ถ้าอาสนะสงฆ์ยกขึ้นสูงจากพื้น แต่ผู้ร่วมพิธีทั้งหมดนั่งอยู่กับพื้นก็นั่งคุกเข่าอาราธนาเช่นกัน

- ถ้าอาสนะสงฆ์ยกสูง ผู้ร่วมพิธีทั้งหมดนั่งเก้าอี้ พิธีกรพืงยืนทางซ้ายอาสนะสงฆ์ ข้างหน้าพระสงฆ์รูปที่ ๓ จากซ้ายแถวหรือที่อันเหมาะสม ทำความเคารพประธานในพิธี แล้วหันหน้าไปทางประธานสงฆ์ประนมมือ กล่าวคำอาราธนาศีล โดยหยุดทอดเสียงเป็นจังหวะ ๆ ดังนี้ “มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ,ติ สระณะนะ สะหะ, ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ, ทุคิยัมปิ...ยาจามะ, ตะคิยัมปิ...ยาจามะ”

- เมื่อรับศีลเสร็จแล้ว พืงอาราธนาพระปริตรต่อไป จบแล้ว ถ้านั่งคุกเข่า ก็กราบ ๓ ครั้ง ถ้ายืนก็ยกมือไหว้ เสร็จแล้วทำความเคารพประธานในพิธีอีกครั้งหนึ่ง

๖. การจุดเทียนน้ำมันต์

- ประธานในพิธี หรือเจ้าภาพ จะต้องรอกอยจุดเทียนน้ำมันต์อีกครั้งหนึ่ง
- เมื่อพระเจริญพระพุทธมนต์ถึงมงคลสูตร พิธีกรพืงจุดเทียนชนวนเข้าไปเชิญประธานในพิธีหรือเจ้าภาพไปจุดเทียนน้ำมันต์ ยกภาชนะน้ำมันต์ถวายประธานสงฆ์ ยกมือไหว้ แล้วกลับไปนั่งที่เดิม

๗. การถวายข้าวบูชาพระพุทธ

- เมื่อพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ถึงบทถวายพระพรพระพิธีกร ยกสำรับคาวหวานไปตั้งที่หน้าโต๊ะบูชาโดยตั้งบน โต๊ะที่มีผ้าขาวปูรอง หรือที่พื้นแต่มีผ้าขาวปูรอง

- เชิญประธานในพิธีหรือเจ้าภาพทำพิธีบูชา (พิธีกรไม่ควรจัดทำเสียเอง)

- ประธานในพิธี หรือเจ้าภาพ นั่งคุกเข่า (พิธีกรายกฐ์จตุรูป ๓ ดอก ปักที่กระถางรูป) ประนมมือ กล่าวคำบูชาข้าวพระพุทธจบแล้วกราบ ๓ ครั้ง

- กรณียกสำรับคาวหวานสำหรับพระพุทธและสำรับคาวหรือทั้งคาวและหวานสำหรับพระสงฆ์เข้าไปพร้อมกัน (หลังจบบทถวายพระพร) ประธานฯ หรือ เจ้าภาพ นั่งคุกเข่ากล่าวคำบูชาข้าวพระพุทธ จบแล้วจึงยกสำรับคาวหรือทั้งคาวและหวานถวายพระสงฆ์เฉพาะรูปประธานฯ นอกนั้นจะมอบให้ผู้ร่วมพิธีเข้าร่วมถวายก็ชื่อว่าเป็นความสมบูรณ์แห่งพิธีการที่เหมาะสม (กรณีนี้ น่าจะเหมาะสมกว่า)

๘. การลาข้าวพระพุทธ

- เมื่อพระสงฆ์ฉันภัตตาหารเสร็จแล้ว เจ้าภาพหรือพิธีกร เข้าไปนั่งคุกเข่าประนมมือ กล่าวคำลาข้าวพระพุทธ จบแล้วกราบ ๓ ครั้ง แล้วยกสำรับไปได้

๙. การจัดภัตตาหารถวายพระสงฆ์

- เวลาเช้า จัดอาหารประเภทอาหารเบา เช่น ข้าวต้ม โจ๊ก กาแฟ ขนมปัง เป็นต้น

- เวลาเพล จัดอาหารประเภทอาหารหนัก โดยมากจัดเป็นอาหารไทย และควรเป็นอาหารพื้นเมืองเป็นหลัก อาจมีอาหารพิเศษแทรกบ้างก็ได้

๑๐. การประเคนของพระ

- ถ้าเป็นชาย ยกส่งให้ถึงมือพระภิกษุผู้รับประเคน ถ้าเป็นหญิง วางถวายบนผ้าที่พระทอดรับประเคนและรอให้ท่านจับที่ผ้าทอดนั้นก่อน จึงวางสิ่งของลงบนผ้านั้น

- ถ้าพระสงฆ์นั่งกับพื้น พืงนั่งคุกเข่าประเคน ถ้าพระสงฆ์นั่งเก้าอี้ พืงยืนประเคน

- ยกภัตตาหารที่จะพืงฉันพร้อมภาชนะอาหารถวายท่านั้น สิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ไม่ต้องยกประเคน เพียงแต่วางมอบให้ท่านนั้นก็พอ

ใหม่

- ภัตตาหารทุกชนิดที่ประเคนแล้ว ห้ามคลุกหัดจับต้องอีก ถ้าผลออกไปจับต้องเข้า ต้องประเคน

มือไหว้

- ประเคนครบทุกอย่างแล้ว ถ้านั่งคุกเข่าประเคน ก็กราบ ๓ ครั้ง ถ้ายืนประเคนก็น้อมตัวลงยก

- ลักษณะการประเคนที่ถูกต้อง ประกอบด้วยองค์ ๕ คือ

๑. สิ่งของที่ประเคน ไม่ใหญ่โตหรือหนักเกินไป ขนาดปานกลางคนเดียวยกไหว และยกสิ่งของนั้นให้ขึ้นพ้นจากพื้นที่สิ่งของนั้นตั้งอยู่

๒. ผู้ประเคนอยู่ห่างจากพระภิกษุผู้รับประเคนประมาณ ๑ ศอก (อย่างมากไม่เกิน ๒ ศอก)

๓. ผู้ประเคนน้อมสิ่งของนั้นเข้าไปให้ด้วยกริยาอาการแสดงความเคารพอ่อนน้อม

๔. กริยาอาการที่น้อมสิ่งของเข้าไปให้ นั้น จะส่งให้ด้วยมือก็ได้ ด้วยของเนื่องด้วยกาย เช่น ใช้ทัพพีตักถวาย ก็ได้

๕. พระภิกษุผู้รับประเคนนั้น จะรับด้วยมือก็ได้ด้วยของเนื่องด้วยกาย เช่น จะใช้ฝ่ามือรับ ใช้บาตรตัก หรือ ใช้ภาชนะรับก็ได้

๑๑. การจัดเครื่องไทยธรรมถวายพระสงฆ์

๑๑.๑ เครื่องไทยธรรม คือวัตถุสิ่งของต่าง ๆ ที่สมควรถวายแก่พระสงฆ์ ได้แก่ ปัจจัย ๔ และสิ่งของที่นับเนื่องในปัจจัย ๔

๑๑.๒ สิ่งของที่ประเคนพระสงฆ์ได้ในเวลาเช้าช่วงเที่ยง ได้แก่ ประเภทอาหารคาวหวานทุกชนิด ทั้งอาหารสด อาหารแห้ง และอาหารเครื่องกระป๋องทุกประเภท

หากสิ่งของเหล่านี้ไปถวายในเวลาหลังเที่ยงวันแล้ว เพียงแต่แจ้งให้ภิกษุรับทราบแล้วมอบสิ่งของเหล่านั้นแก่ศิษย์ของท่านให้เก็บรักษาไว้ทำถวายในวันต่อไปก็พอ

๑๑.๓ สิ่งของที่ประเคนพระสงฆ์ได้ตลอดเวลา ได้แก่ ประเภทเครื่องดื่ม เครื่องยานำบำบัดความเจ็บไข้ และประเภทเภสัช เช่น น้ำตาล น้ำผึ้ง น้ำอ้อย หมากพลู หรือประเภทสิ่งของที่ไม่ใช่ของสำหรับขบฉัน

๑๑.๔ สิ่งของที่ไม่สมควรประเคนพระสงฆ์ ได้แก่ เงินและวัตถุสำหรับใช้แทนเงิน เช่น ธนบัตร (ในการถวาย ควรใช้ใบพิจารณาแทนตัวเงิน ส่วนตัวเงินมอบไว้กับไวยาวัจกรของพระภิกษุนั้น)

๑๒. การปฏิบัติในการกรวดน้ำ

- กระทำงานงานทำบุญทุกชนิด เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ล่วงลับไปแล้ว

- ใช้น้ำที่ใสสะอาดบริสุทธิ์ ไม่มีสิ่งอื่นใดเจือปน

- ใช้ภาชนะสำหรับกรวดน้ำโดยเฉพาะ ถ้าไม่มี ก็ใช้แก้วน้ำหรือขันน้ำแทน โดยจัดเตรียมไว้ก่อนถึงเวลาใช้

- กรวดน้ำหลังจากถวายเครื่องไทยธรรมแล้ว

- เมื่อประธานสงฆ์เริ่มอนุโมทนา (ยถา...) ก็เริ่มหลังน้ำอุทิศส่วนกุศล

- ถ้านั่งอยู่กับพื้น ฟิงนั่งพับเพียบจับภาชนะสำหรับกรวดน้ำด้วยมือทั้งสอง รินน้ำให้ไหลลงเป็นสาย

- ถ้าภาชนะสำหรับกรวดน้ำปากกว้าง เช่น ขันหรือแก้ว ควรใช้นิ้วมือขวาจรดรับสายน้ำให้ไหลลงไปตามนิ้วชี้ นิ้วกลาง ถ้าภาชนะปากแคบ ไม่ต้องใช้นิ้วมือจรดรับสายน้ำ

- ควรรินน้ำให้ไหลลงเป็นสาย โดยไม่ขาดตอนเป็นระยะ ๆ พร้อมกันนั้น ควรตั้งจิตอุทิศส่วนกุศลแก่ท่านผู้ล่วงลับไปแล้ว

- เมื่ออุทิศเป็นส่วนรวมแล้ว ควรอุทิศระบุเฉพาะเจาะจงชื่อ นามสกุล ของผู้ล่วงลับไปแล้ว อย่างชัดเจนอีกครั้งหนึ่ง

- เมื่อพระสงฆ์รูปที่ ๒ รับและขึ้นอนุโมทนาว่า สัพพีติโย... ฟังเทน้ำให้หมดภาชนะ และประนมมือรับพรต่อไป

- ขณะที่พระสงฆ์กำลังอนุโมทนา ไม่พึงลุกไปทำธุระกิจอื่น ๆ (หากไม่จำเป็นจริง ๆ)

- พระสงฆ์อนุโมทนาจบแล้ว ฟังกราบหรือไหว้ตามสมควรแก่สถานที่นั้น ๆ

- น้ำที่กรวดแล้วพึงนำไปเทลงที่พื้นดิน โดยเทลงที่กลางแจ้งภายนอกตัวอาคารบ้านเรือน ห้ามเทลงไปในกระโถนหรือในที่สกปรกเป็นอันขาด